

**Bursa mebusu Necdet Azak'ın, İş Kanununun 13 ncü maddesinin
5 nci fıkrasının tadili hakkında kanun teklifi ve Çalışma Encümeni
mazbatası (2/285)**

5 . II . 1959

Yüksek Reisliğe

İş Kanununun 13 ncü maddesinin beşinci fıkrasının tadiline mütedair hazırladığım kanun lâyihasını esbabı mucibesıyla takdim ediyorum. Gereken muamelenin ifasını rica ederim.

Bursa Mebusu
Necdet Azak

İş Kanununun (13) ncü maddesinin beşinci fıkrasının tadiline dair kanunun

MUCİP SEBEPLERİ

(5834) sayılı Kanunla tadil edilmiş bulunan (98) sayılı Milletlerarası Çalışma Sözleşmesinin (1) nci ve (2) nci maddelerinde mevzu bahis edilen ve sendika hürriyetine halel getirmek ihtimali olan fark gözetici hareketlere karşı sendikalı işçilerin himayesi ve bu sahada gerekli müeyyidelerin vaz'ı gayesiyle (5018) sayılı Sendikalar Kanununa üç madde eklenmesi için yapılmış bulunan kanun teklifinde, bir kimsenin sendikada âza olması veya bir sendikalının sendika faaliyetlerine iştirak etmesi yahut da sendika işleriyle meşgul olması gibi sebeplerle işinden çıkarılması halinde bu kimseye ücretinin bir yıllık tutarı miktarında tazminat verilmesi hükmü derpiş olunmuştur.

Sendikalı işçilerin Sözleşmede esasları derpiş edilmiş bulunan bir himayeden faydalandırılmaları muvacehesinde, İş Kanununa göre temsilcilik vazifesi ifa etmekte olan işçilerin de aynı derecede bir himayeden istifade ettirilmelerinin hakkaniyet icabı olacağı düşünülerek İş Kanununun maddel (13) ncü maddesinin beşinci fıkrasının tadili muvafık mütalâa edilmiştir.

Mevzu bahis beşinci fıkranın bugün mer'i bulunan şekli şudur :

«İşçinin sendikaya üye olması, temsilcilik ödevinin icaplarını yapması, şikâyet mercilerine başvurması gibi sebeplerle işinden çıkartılması hallerinde ve genel olarak fesih hakkının kötüye kullanıldığını gösteren diğer durumlarda ayrıca ikinci fıkrada yazılı önellere ait ücretlerin üç misli tutarı tazminat olarak ödenir.»

Tadili düşünülen noktalar :

1. Bu fıkradan (İşçinin sendikaya üye olması) ibaresi çıkarılmıştır. Çünkü bu hüküm (5018) sayılı Sendikalar Kanununa üç madde eklenmesi hakkındaki kanun teklifinde yer almış bulunmaktadır. Bu şekilde hareket olunması bellibaşlı iki sebebe istinadetmektedir :

Evvelâ : İş Kanununun (13) ncü maddesinin tatbikatı ve temin eylediği himayenin şumulü ancak bu kanunun çerçevesine dâhil bulunan iş yerlerindeki sendikaları ihata edebilmektedir. İş Kanununa tâbi olmıyan yerlerde çalışan sendikalılar bu himayenin dışında kalmaktadırlar. Bu hükmün Sendikalar Kanununa intikal ettirilmesi himayenin şumulünü de genişletmekte ve umumileştirilmektedir.

Saniyen : Yukarda bahsedilen ve Sendikalar Kanununa üç madde eklenmesine aidolan kanun teklifinde, bir sendikaya âza olmaktan maada sendika hürriyetlerini tahdidetmek istidadında olan diğer bir kısım fark gözetici hareketler de tadadedilmiş bulunduğundan, İş Kanununda tek başına

kalmış bir hükmün (Yani işçinin sendikaya üye olması hükmünün) Sendikalar Kanununa ithalinde, mevzuda vahdet temini bakımından, isabet mülâhaza edilmiştir.

2. Temsilcilik ödevinin ifasını sebep ittihaz etmek suretiyle işçinin işine son verilmesi halinde, bu işçiye de, sendikalılar hakkında uygulanacağı üzere, ücretinin bir yıllık tutarına müsavi bir tazminat verilmesi derpiş olunmuştur.

Halen mer'î bulunan şekle göre, böyle bir işçiye, kıdemine göre, bir buçuk ilâ altı aylık ücreti tutarı verilmektedir. Kıdemlere göre (Bir buçuk, üç, dört buçuk ve altı aylık) kademelere ayrılan bu tazminat sistemi temsilei işçiyi kâfi derecede koruyamamaktadır. Billhassa kıdemi nispeten az ve ücreti de yüksek olmıyan bir işçinin işine son vermek iş veren için fazla bir külfet ifade etmediği gibi, işçinin alacağı tazminatı azlığı da onu yeni bir iş buluncaya kadar müzayakadan kurtaramamaktadır. Bundan dolayı, teklifte temsilcilik vazifesinin ifasını sebep tutarak bir işçinin işine son verilmesi müstakil bir fiil olarak mütalâa edilmiş ve bunun tazminatı da, böyle bir vaziyet ile karşılaşılabilecek her işçi için, müsavat sağlayacak bir hale ifrağ olunmuştur.

Beşinci fıkranın yukarıda bahsi geçen ve tadile mevzu teşkil eden noktaları haricindeki hükümleri olduğu gibi bırakılmıştır.

Çalışma Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Çalışma Encümeni

Esas No: 2/285

Karar No: 10

26 . III . 1959

Yüksek Reislige

Bursa Mebusu Necdet Azak'ın, 3008 sayılı İş Kanununun 13 ncü maddesinin beşinci fıkrasının tadiline mütaallik olup encümenimize havale buyurulan kanun teklifi, Hükümet temsilcisi de hazır bulunduğu halde, encümende müzakere olunarak teklif, ittifakla aynen kabul olundu.

Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reislige saygı ile sunulur.

Çalışma Encümeni Reisi

Bursa
Necdet Azak
Ankara
H. S. Erkut
Bursa
R. Karım
İstanbul
R. Güneri

Mazbata Muharriri

İzmir
K. Serdaroğlu
Aydın
N. Çelîm
Giresun
D. Köymen
İzmir
A. Ünal

BURSA MEBUSU NECDET AZAK'IN TEKLİFİ

İş Kanununun 13 ncü maddesinin beşinci fıkrasının tadili hakkında kanun teklifi

MADDE 1. — İş Kanununun 5518 sayılı Kanunla muaddel 13 ncü maddesinin beşinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

İşçinin temsilcilik ödevinin icaplarını yapması sebebiyle işinden çıkarılması halinde bu kimseye, bu maddenin diğer fıkralarında yazılı sair haklar mahfuz kalmak şartıyla, ücretinin bir yıllık tutarı miktarında tazminat verilir. İşçinin şikâyet mercilerine başvurması sebebiyle işinden

çıkartılması halinde ve genel olarak fesih hakkının kötüye kullanıldığını gösteren diğer durumlarda ayrıca ikinci fıkroda yazılı önellere ait ücretlerin üç misli tutarı tazminat olarak ödenir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.